

# grueles

Een uitgave van de stichting 'GRUELES' september 2001, 21e jaargang nr. 3

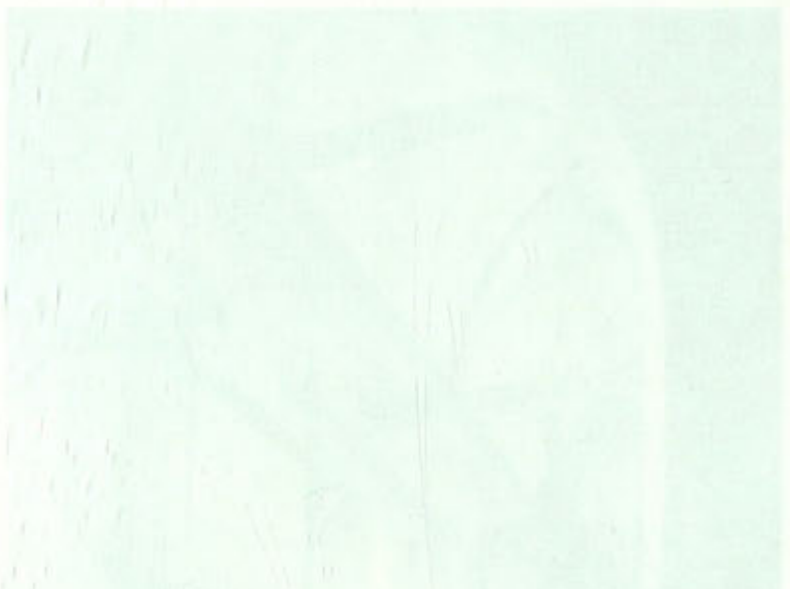


# grueles

Een uitgave van de stichting 'GRUELES' september 2001, 21e jaargang nr.3



gouwen



### Bij de voorpagina

Priesterkoor van de kerk van Rijckholt in de jaren twintig. De Orgelspelende monnik is père Alphonse, een Franse Dominicaan. De Franse Dominicanen hadden zich in 1881 in Rijckholt gevestigd nadat zij wegens de in Frankrijk uitgevaardigde antiklerikale wetten hun vaderland hadden moeten verlaten. Pas in 1934 konden zij terugkeren. Op deze foto is de kerk door een hekwerk in tweeën verdeeld. Het gedeelte achter het hek was het priesterkoor, gereserveerd voor de paters en broeders, vóór het hek was plaats voor de Rijckholtse gelovigen en de bedevaartgangers. Het orgel was een geschenk van een tante van genoemde père Alphonse.

### Voorwoord



Zullen we het maar weer eens over de zomer hebben. Gelukkig dat Jan Versteegt (weerman op Radio 2) precies genoteerd heeft welke temperaturen we gehad hebben, hoeveel uren zon, zomerse en tropische dagen, en nog meer van dit soort gegevens die wij allemaal vergeten zijn, omdat wij ons alleen de dagen herinneren dat het geregend heeft, en vooral die ene dag waarop onze barbecue in het water viel.

Gelukkig is nu de herfst aangebroken en dat is de tijd waarin het weer tenminste in overeenstemming is met het jaargetij. Meteorologen laten de herfst dan ook graag op 1 september beginnen in plaats van op 21 september of daaromtrent, dat scheelt hun boze brieven van kijkers en luisteraars over wat ze gisteren voorspeld hadden en vandaag niet is uitgekomen.

Overigens voorspellen weerlieden niet; ze spreken alleen verwachtingen uit. Voorspellen doe je op grond van voorgevoel, verwachtingen uitspreken doe je op grond van systeem-analyse en statistiek.

'n Plezerige Kërmes.  
De redactie voorspelt goed weer.

De redactie



## De Voëgelvenger 2.

Wie Mieneke saoves de këtél mêt zoërmoos op de taofel zat, zaag 't tiënge Trûija: 'Roop pa 'ns ién en zek dat 't ète vèrdig ès', en tiënge Liza goûng 't wyjer: 'Oe dè mènes hûi weer de gaansen dâog hêt oetgehange, ich wèit 't neet. 'r Ès zjus dis noon éffekes bènne gewès en hêt zich sjtaondenterre 'n sjnèj broed ién z'nne moond gesjtoëke. En doûw wäor 'r alweer eweg!'

Zjoke sjtoûng aon de kuükedëur z'n klyjer aof te kloppe wie Trûija dy oëpe doeg en hër hoert wat Mieneke zaag. En vuurdat 'r z'nne jas aon 't hëukske haw gehange, braok de hel alweer los.

'Ma, noé loor wie 'r z'n kloompe begaojd hêt! En 't zién oüch nog z'n goje! Oevuur heb diér dy hûi aongehad?' 't Driejde z'nne kop van Zjoke nao Mieneke en weer truk. 'Muerge kên ich mich m'n vinger weer kepot sjore vuur ze zuver te kriège, aandere heb d'r geng vuur e zoondig mêt nao de hoemès te goën. Ma, oevuur dèit 'r zich z'n sjoon noets aon nao de kèrk?'

'Ômdat ich dy môl laote sjtoën vuur de Kiësmis', gaof 'r zelf es aantwoërd, meh dao wäor gèine mènes dè 'm hoert want Liza haw 't al uüvergenoëme van Trûija en 't lammenteerde uüver z'n sjmèrige klyjer: 'Ich sjaom mich éch vuur hié mêt 'nne joûng 't hoés ién te koëme...!' sjloët 't z'n litteny aof.

Zjoke trok z'n sjoüwers mer 'ns op en loorde nao 'n sjpên dy ién hëur web zaot te ûige nao e vleegske dat zich ömmertoûw vaster vreutelde ién de drëuj. Waach mer, daag 'r, en laachde 'ns ién z'n èige.

Mieneke zaog dat Zjoke op get zaot te breuje en zaag tiënge Liza: 'Wat hebs dich 't toch mer ekere kier uüver 'nne joûng? De hebs toch ziëker niks aon de versjêt hange, hé?'

Liza krèg 'nne kop wie 'n kroot.

'Ao waach get!' reep Zjoke iénèns en 'r heef mêt de versjêt ién z'n voésj oppe taofel. 'r Versjrikde zichzelf meh dat lede 'r zich neet aongoën.

'Meh ich been al ziëvetien huur!' kègkde Liza.

Ién dy päor sekon haw 'r zich weer herkrège en 'r zaag doedkalm: 'Jao, dat wèit ich oüch. En noé zal ich dich 'ns get goën vertelle oe ste good mêt kens opsjöppe tiënge dè joûng.'

'Ich been zjoer benoûwd', zaag Trûija.

'Haawt eur moûjle toûw!' Zenewéchtig sjöpde Mieneke 't zoërmoos op de teleure en kwagkde ze op de taofel. Zuus te, 't haw 't good geziën, dè breujde op get! 't Sjpek sjpetterde bekaans oét de pan en gaw sjnapden 't zich dy vaan de kachel aof en zat ze nève de këtél. Oondertössje haw 't z'n kalmte weer get truk en 't vroog: 'Wat zoûws dich noé hebbe oe het mêt kënt opsjöppe?'

'E sjtök bos.'

Dy dry wëurd vele wie èikebûim oppe taofel.

't Wäor moéssjtel! Èin, twie, dry telle. Ich huur de sjpên bekaans kroépe, daach Zjoke en triomfaantelik loorden 'r nao de gezichte van de vrollûi. 't Hèimelik léchske woerd bekaans e gemejn léchske.

'Wat...? Wiénie...?' vroog Mieneke. Gekniëpe kaome de wëurd oét z'n kël terwyl de kleur van ze gezich 't zelfde wäor woerde es 't zoërmoos op de teleure.

'Dis noon.'

'Wat...wat môs dich mêt e sjtök bos?'

'Och, 't ès èigelik mer 'nne koüp hoüt meh e sjtök bos kleenk bëter. Kënt 't mêt opsjöppe.'

Noé wäor de bok vêt. 'Wat môtte vuur mêt 'nne koüp hoüt? Es of ich noé m'n knuük nog neet brék uüver de sjtiépe achter 't sjop. En zège...hoü mer! Es ich veunkelhoüt nudig heb daan môl ich mich bekaans op m'n kneje legke. En haws te dat neet ies 'ns kenne uüverlegke? Es ich mich 'nne noüwe sjolk gél daan uüverlek ich dat nog.' 't Leep aof wie 'nne wëkker meh Zjoke vertrok geng sjpier. 'r Waachde tot 't oétgeraos wäor en zaag doûw doedkalm: 'Ao ziëker, dat haw gekënd, meh...'

'Ich vên...' begôs Liza.

'Dat ma geliék hêt', magkde Trûija aof. Ze hawwe zich oüch weer herkrège en woüwe zich, zjus wie altiéd, demêt goën bemeuje.

Meh noé gaof Zjoke hön geng kaans. 'Ès 't noe ejndelik gedoën mêt dat gemèisterjaan van uch!' en 'r driejde z'nne kop weer truk nao Mieneke en op dezelfden toen goûng 'r wyjer: 'Ich zaag, ...ziëker haw dat gekënd! Es te mich dao de gelèghèid vuur haws gegëve. Es te gewoen 'ns nao mich geloésterd haws ién plaots van konsjtaant op mich zitte te sjokkenere. Dizze muerge nog... Meh mêt d'nne aofwaaskwas hebs te mich de dëur oétgezèngeld!'

Ze zaote wié bevroëre op hönne sjtool. Dat wäore ze neet gewènd, dat zié gekristelied woerte. Verpôpzak loorde ze vuur zich oét. Zelfs de sjpên haw zich van sjrik opgerold ién hëur web. En Zjoke loorde hön aon.



Èin vuur èin. En 'r haw sjpats! Vrèiselik vèul sjpats want 'r wis dat wat 'r noé goûng zegke mesjiens nog helder goûng valle dan de wèurd van toezjus. 'r Sjuifde z'nne sjtool ateroét, pagkde zich z'nne jas van 't hëukske en zaag: 'Zo, en noé gaon ich nao m'nne bos want ién dat sjtök zitte goüdmëlies.'

'Goüdmëlies?' zaagte Trûija en Liza tegeliék.

'Jao, goüdmëlies! D'r heb mich toch good versjtaande!' Röstig knöpde 'r zich z'nne jas tot boëve toûw en trok z'n klak uüver z'nne kop. En oondertössje dat 'r de dëur oëpe trok loorden 'r nao de oétwërking van z'n wèurd op Mieneke. En dy wäor zjus es wie hër zich dat gedaag haw. 'Goüdmëlies? Goüdmëliës?' sjtäomelde 't mêt z'nne moond haaf oëpe,

'Ao Zjo, meh dao maogs te mich eng van ién 't hoés hange.'

'Daan drüims te dich mer eng! Dy bliëve sjoen ién de bos. En van dy sjtiépe dao, mäok ich mich e sjöpke ién m'nne bos. Kên ich mich dao op me gemäok zitte en loéstere nao sjoene zaank. Sjoendere es dè wat ich hié altiéd te hure kry!' en 'r doeg de dëur röstig ater zich toûw. Éffekes blëf 'r sjoen òm de uüverwënning op zich te laote iénwërke. Doûw trooj 'r ién z'n sjmèrige kloompe en floët 't wyske van: 'Dao kömp 'nne voëgel gevloëge...'

Maria Scheres



## De das en het Savelsbos

De das is het gevaarlijkste of beter gezegd het meest gevreesde dier van Nederland, althans in de ogen van projectontwikkelaars, stedenbouwkundigen, ontgronders en cementmakers.

Zo kan één das de ontwikkeling van een bedrijventerrein jarenlang tegenhouden, de aanleg van een autoweg volledig in de war sturen of een stadsuitbreiding blokkeren.

Veel mensen vinden dit belachelijk. Economische belangen gaan immers voor. Maar vanuit het standpunt van natuurbeschermers ligt dat anders. Zij komen op voor natuur- en milieubelangen en voeren met het wetboek in de hand procedures zelfs tot en met de Raad van State.

In 1947 werd in Nederland de das wettelijk beschermd en sinds 1994 valt ook zijn "burcht" onder die bescherming. Inmiddels wordt de das ook door Europese regelgeving beschermd.

In 1981 is de intussen zeer bekende vereniging Das & Boom opgericht en sinds 1992 is de meer regionaal opererende Stichting Dassenwerkgroep Limburg actief. Samen met onder andere de lokale dassenwerkgroep "Daslicht" van het IVN Eijsden, zetten zij zich in voor het behoud van de das en zijn leefomgeving.

Het tweede nummer van Grueles (maart 1981, bladzijde 72) wordt afgesloten met de volgende zinnen: "Vooral de laatste jaren is het aantal dassen door verschillende oorzaken schrikbarend achteruit gegaan. Laten we echter hopen, en voor zover mogelijk eraan meewerken, dat dit zeer interessante zoogdier voor ons land behouden blijft."

De das werd op de "rode lijst" van bedreigde diersoorten geplaatst. Nu (juli 2001) kopt Dagblad De Limburger: "Meer dassen in Nederland". Momenteel leven er in ons land ongeveer 3000 dassen, terwijl er bij de oprichting van Grueles in 1980 slechts 1200 exemplaren voorkwamen. De toename van de dassenpopulatie is hoofdzakelijk te danken aan het stoppen van de stroperij en het aanleggen van speciale voorzieningen langs drukke wegen: op diverse plaatsen in het Heuvelland zijn dassentunnels en dassenrasters aangebracht.



*Twee jonge dassen verlaten voorzichtig hun burcht. De das behoort tot de marterachtigen. Deze "minibeer" met zijn spitse witte kop met zwarte strepen, is een echt nachtdier. Ik denk dan ook dat vele lezers nog nooit een das in levenden lijve hebben gezien. Overdag slaapt hij in zijn burcht ("êrd"), een onderaards stelsel van soms wel tientallen gangen en kamers, die hij met zijn sterke voorklauwen graaft. Tegen het vallen van de avond komt hij naar buiten en gaat op zoek naar voedsel. De das loopt altijd dezelfde route zodat er in het bos paden ontstaan, "wissels" genaamd. De dassentunnels zijn aangelegd op plaatsen waar deze wissels de verkeerswegen kruisen.*  
(foto Jules Thewissen)

Door de alsmear toenemende bebouwing, recreatievoorzieningen en wegeaanleg is de biotoop van de das versnipperd. De dassen moeten steeds vaker een rijweg oversteken met als gevolg een sterke toename van het aantal verkeersslachtoffers onder hen.

In 2000 telde men alleen al in Limburg ongeveer 300 gedode dassen. Alleen al in het ruilverkavelingsgebied Mergelland telde men er zo'n 60. Vorig jaar wandelde Hub Wolfs (sectie Natuur) op de Sint-Geertruideweg ("de Bukel") ter hoogte van de afslag Moerslag, toen plotseling twee dassen de weg overstaken. Eén das werd door een auto aangereiden en bleef bewusteloos op het asfalt liggen. Zijn maatje kwam terug, beet zich vast in de stugge pels van het slachtoffer en schudde het dier stevig heen en weer. Dit bijna menselijk gedrag typeert het sociale karakter van een dassenfamilie.

Toen de door Hub ingeschakelde hulp van de Vereniging Das & Boom op de onheilsplek verscheen, was het gewonde dier, inmiddels bij zijn positieven, in een afwateringspijp gekropen en werd niet meer gevonden.



*Een mooie burcht in een graft.*

*Een dassenburcht kan honderden jaren oud zijn. Dassenfamilies zijn zeer honkvast en bewonen decennia lang dezelfde burcht. De gangencomplexen bestaan doorgaans uit een hoofdburcht, bijburcht en vluchtburcht. Op het einde van de gangen worden de kamers gegraven, ook wel ketels genoemd. Hierin wordt geslapen en in een speciale kraamkamer worden de 2 tot 5 jongen geboren. De kamers worden altijd bekleed met droog gras, stro, bladeren of varens. Regelmatig wordt "het beddengoed" naar buiten gesleept en ververst.*

*Voor de burcht zien wij altijd enorme bergen leem, de zogenaamde stortbergen, afkomstig van de uitgegraven pijpen en kamers.*

*(foto Jean Creuwels)*



*Dassen zijn erg zindelijk. Hun behoeften doen zij netjes in een zelf gegraven "poepputje", een zogenaamde latrine. De das is werkelijk een alleseter. Naast aardwormen, slakken en kevers, eet hij graag vruchten en bessen. In de hoogstamboomgaarden doet hij zich 's zomers tegoed aan het vele valfruit. Maar ook eikels en beukenootjes staan op zijn menu. Zo nu en dan graaft hij ook jonge konijnen uit hun hol.*

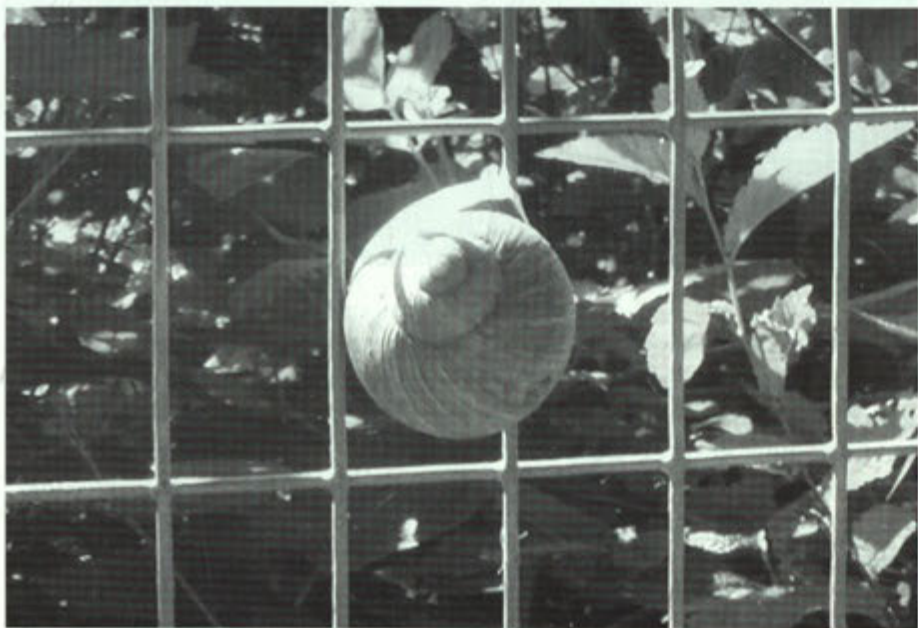
*Het is misschien niet erg smakelijk maar de foto is gemaakt in de kersen- en pruimentijd. Over enkele weken zullen de putjes worden gevuld met maïskorrels.*

De jaarlijkse stijging van het dodental was voor het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het signaal om de das extra te beschermen tegen het verkeer. De Dienst Landelijk Gebied en de hiervoor genoemde Stichting Dassenwerkgroep Limburg hebben bij de uitvoering van het Landinrichtingsproject Mergelland de problemen en knelpunten in kaart gebracht.

Concreet betekent dit dat in Mergelland-West 22 dassentunnels worden aangelegd en 15 kilometer dassenrasters wordt geplaatst. Kosten fl. 1.750.000,-. Ook worden in de buurt van tunnels hagen aangeplant, en drinkpoelen en hoogstamboomgaarden aangelegd.



*Het eindresultaat van de werkzaamheden. Een ingang van een dassentunnel en een stevige afrastering langs de Sint-Geertruideweg. (foto Arcadis)*



*De wijngaardslak kan niet door het rastergaas. Op sommige plaatsen zagen we tientallen slakken in het gaas vasthangen; ze willen kennelijk toch verder.*

Vooraf is er een groot gebied afgegraven. Vooral rondom het Savelsbos is er veel gebeurd, omdat het Savelsbos is aangewezen als kerngebied voor de das. We spreken van een "kerngebied" als binnen het territorium een grote populatie dassen voorkomt. Buiten het Savelsbos zijn er in Nederland nog twee dassenkerngebieden, namelijk de Veluwe en de Achterhoek.

Inmiddels is bekend dat de das veel gebruik maakt van de tunnels en dat ook vele andere dieren profiteren van de hiervoor genoemde maatregelen.

Maar er zijn ook kritische geluiden. Zo zouden onder andere egels, hazen, kikkers en padden niet over of door het rastergaas kunnen. Ook voor pasgeboren reeën zijn de rasters een belemmering, zij kunnen er niet overheen. Voor de wijngaardslakken zijn de mazen van de rasters (25 x 50 mm) te klein (zie foto). De slak gaat wel door het gaas, het huisje niet. Voor deze diersoorten vormen de rasters een barrière in hun leefgebied. De Vereniging Das & Boom heeft kennelijk alleen oog voor de das.

Volgens de Dienst Landschappelijk Gebied is aangetoond dat de beschermende maatregelen een positief effect hebben op het dassenbestand en op het bestand van veel (kleine) zoogdieren. Het treffen van dergelijke maatregelen zal echter vaak een negatief effect hebben op andere diersoorten. "Ieder voordeel heft se nadeel."

Pim van de Weerd



## Vijfentwintig jaar judoclub "No-Hara" Gronsveld ... en wat eraan voorafging...

In "Binding", het contactblad voor de (toenmalige) gemeente Gronsveld van 11 april 1976, maakte het bestuur van de Jongeren­sociëteit Gronsveld bekend plannen te hebben "om een judoclub op te richten voor alle kinderen van de lagere school". Die plannen werden spoedig gerealiseerd, want reeds op 18 augustus 1976 begonnen 49 leerlingen met hun eerste training in de gymzaal bij de basisschool. Nog geen maand later telde de club reeds 70 leden.

De judoclub bestaat nu 25 jaar. Tijdgenoten die zich menen te herinneren dat de judo-sport in Gronsveld toch al langer dan 25 jaar bedreven wordt, hebben het gelijk aan hun zijde. Voorafgaand aan de historie van "No-Hara" is er sprake van een prehistorie die het waard is om vermeld te worden.

### *De Prehistorie (1965-1974)*

In het najaar van 1965 kreeg pastoor-deken Pieter Hoogers, na het vertrek van kapelaan Mertens, hulp van de 25 jaar jonge kapelaan Jan Thijssen, voor wie Gronsveld zijn eerste benoeming was. De komst van kapelaan Thijssen bleek al spoedig van grote betekenis te zijn voor de uitbouw van het jongerenwerk in Gronsveld. De nieuwe kapelaan zocht naar parochianen die hem konden helpen bij het verwezenlijken van een jongeren­sociëteit. Weldra kon hij rekenen op de hulp van 12 mensen waaruit, onder voorzitterschap van Wim Cox, het eerste bestuur van de sociëteit werd gevormd. Met man en macht werd gewerkt aan de uitbreiding van "De Blokhut" (het domein van de verken­nersgroep) met een sociëteitslokaal dat in 1966 in gebruik werd genomen en aanvankelijk specifiek bedoeld was voor de jeugd van 14 tot 18 jaar. In 1968 werd de jongeren­sociëteit, bij notariële akte, een stichting en werd de doelstelling wat breder; niet alleen voor 14-18 jarigen en niet alleen spel- en dans-

avonden. Sportbeoefening met deelname van ook de wat jongere jeugd kon aan die nieuwe doelstelling beantwoorden.

De wereld- en olympische kampioenstitels van Anton Geesink en Wim Ruska waren in de jaren '60 van de vorige eeuw aanleiding tot een enorme groei van de judosport in Nederland. Het bestuur van de Stichting Jongeren­sociëteit omarmde die sport en op 1 oktober 1968 was de oprichting van "Judoclub Gronsveld", onder auspiciën van de Jongeren­sociëteit, een feit. Een jaar later telde de ledenlijst 117 judoka's, waaronder kapelaan Jan Thijssen zelf. Vanaf het begin was de gymzaal van de basisschool het trainingslokaal van de club. Er werd getraind met vijf leeftijds­groepen op de woensdagmiddag en 's zondags was er vrije training zonder instructeur. De judomat bestond uit 39 onderleggers, een stel spanlatten plus een dekzeil. In 1973 werd de mat vervangen door een moderne mat. Frans Dassen had ondertussen een mattenwagen met zwenkwielen gemaakt waardoor het opbergen en verplaatsen van de mat aanzienlijk vlotter verliep.

Vanaf de oprichting in 1968 werd de club achtereenvolgens getraind door Math Schepers, John Fennell, opgevolgd door nogmaals Math Schepers en tenslotte door Bert de Man. Na het vertrek van Bert de Man staakte "Judoclub Gronsveld" in 1974 haar activiteiten omdat men geen vaste trainer kon vinden. Officieel werd de club opgeheven in april 1976.

Echter niet voor lang, want het bestuur van de jongeren­sociëteit maakte, zoals in de inleiding staat, plannen voor een nieuwe judoclub.

Kapelaan Jan Thijssen, de initiatiefnemer en drijvende kracht achter tal van jongeren­activiteiten, is in 1972 uit Gronsveld vertrokken naar Nieuw-Bergen. Hij is inmiddels 61 jaar en pastoor in Maasbree.

### *De Historie (1976-2001)*

De goede onderlinge contacten tussen de jongeren­sociëteit en haar zuster­verenigingen in de regio zouden belangrijk zijn voor de doorstart van de judoclub in Gronsveld.

In mei 1976 onderwierpen zes judoka's van de in 1963 opgerichte Houthemse judoclub "Ko-Tani" zich met succes aan het strenge examen teneinde de zwarte band (eerste Dan) te behalen. Trainer van "Ko-Tani" was Antoine (Twan) Engelbert, die ook trainer was in Maastricht en vanaf 1970 tevens trainer van de judoclub "Dracula" in Margraten, die in 1970 was opgericht op initiatief van Stef Conjarts van de plaatselijke

Jongeren­socië­teit.

Toen de Jongeren­socië­teit Gronsveld in 1976 plannen had om de judo­club her op te richten, werd Stef Conjarts ingeschakeld om één van de nieuwe zwarte­band­drag­ers van Ko-Tani te benaderen voor het trainers­chap.

De voorkeur ging uit naar Jos Ackermans uit Berg en Terblijt, niet alleen een be­zield judoka maar tevens onderwijzer en dus iemand die ook beroepshalve met kinderen werkte. Het resultaat van de be­middelingen is nu reeds meer dan 25 jaar duidelijk: voor vele honderden jongens en meisjes uit Gronsveld, Rijckholt en uit naburige plaatsen was en is Jos Ackermans de trainer van Judo­club "No-Hara".

De uitstekende contacten tussen enerzijds het regionale jongeren­werk en de regionale judo­clubs en anderzijds tussen de judo­clubs onderling waren indertijd van grote betekenis voor de judosport in Zuid-Limburg: niet alleen hielp men elkaar bij het oprichten van judo­clubs en werd er wederzijds ge­assisteerd en ge­organiseerd, er werden ook wel eens judoka's van elkaar geleend. De tijd was rijp voor verder­gaande samenwerking. Daarover later meer.

De nieuwe judo­club kende een flitsende start: onder de paraplu van de



Club­kampioenschappen 1978. v.l.n.r. Jos Ackermans, Marlie Mingels, Marie-Claire Essers, Marjan Cornelissen.

Jongeren­socië­teit, maar met een apart bestuur onder voorzitterschap van Leon Olislagers en met als trainer Jos Ackermans groeide de club in het eerste trainings­jaar naar ruim 80 leden. De "paraplu" van de Jongeren­socië­teit was overigens een hele grote en een zeer comfortabele: be­stuursleden van de judo­club waren veelal medewerkers van de socië­teit en jarenlang hebben deze bij toerbeurt toezicht gehouden in de gymzaal. In januari 1977 bedacht men een naam voor wat tot dan toe "(Jeugd)judo­club van de Jongeren­socië­teit (Gronsveld)" werd genoemd: No Hara. De naamgeving werd als volgt verklaard: het is een directe afleiding van de naam Gronsveld, of in het dialect Groësel, wat afgeleid is van het oude woord "groes" of "groos", hetgeen grasvlakte of grasmat betekent. Het Japanse woord voor grasmat (waarop vroeger judo werd bedreven) is "no hara".



Club­kampioenschappen No-Hara 1979. Op het podium staan (v.l.n.r.) Maurice Vincken, Pascal Olislagers, John Essers.

In die eerste jaren van haar bestaan hield No-Hara haar club­kampioenschappen in de zaal van café De Molen (het pand waar tegenwoordig "t Groëselder Kleumpke" gehuisvest is) of in De Blokhut. Voor

die laatste locatie werd ook gekozen bij gelegenheid van het eerste lustrum in 1981, dat gevierd werd met een judo-tweedaagse: op zaterdag 11 april de clubkampioenschappen en op zondag 12 april een toernooi tussen teams van No-Hara, Dracula (Margraten), Bosscherveld (Maastricht), Ko-Tani (Houthem) en Zenchin (Haelen). Het was voor het eerst dat het bestuur van de club een toernooi van enige omvang organiseerde en ofschoon De Blokhut voor een dergelijk evenement wat te klein bleek, schreef het Limburgs Dagblad op 14 april: "De inderdaad ietwat te kleine ruimte zorgde anderzijds voor een sfeer die er niet om loog." Dagblad De Limburger concludeerde: "Het bestuur van No-Hara kan terugzien op een succesvol toernooi."

De eerder geschetste ontstaansgeschiedenis van diverse judoclubs, maar ook van karate en andere gevechts- en verdedigingssporten in de regio, leidde in 1978 tot de oprichting van een samenwerkingsverband: Budosport Zuid-Nederland (BZN). Liever dan zich aan te sluiten bij de officiële huidige Judo Bond Nederland (JBN) of de Nederlandse Judo en Jiu-Jitsu Associatie (NJJA) zocht men een organisatievorm die tegemoet kwam aan de doelstellingen en de belangen van de clubs en van met name de jeugdige sporters: recreatief bezig zijn met sport tegen een redelijke contributie, maar tevens de mogelijkheid biedend wedstrijdervaring op te doen door, middels een extra contributie, lid te worden van BZN.

De, in de loop der jaren door diverse clubs opgebouwde nationale en internationale contacten, boden aan BZN-judoka's de gelegenheid om ook hun krachten te meten met judoclubs uit onder andere Den Helder, Keulen en Brussel.

Naast activiteiten zoals judoweekends waren de jaarlijks terugkerende BZN-judokampioenschappen bijzonder populair. In 1983 en in 1986 werden die kampioenschappen mede door No-Hara georganiseerd en was het gemeenschapshuis in Gronsveld de "dojo" waar judo op een hoog wedstrijdniveau plaatsvond, maar op een "tatami" (judomat) die, nog daterend uit de "prehistorie", toe was aan vervanging. De gemeente Eijsden kwam te hulp: in 1987 schonk zij aan de club een spiksplinternieuwe honderd vierkante meter grote mat, die nu nog steeds goede diensten bewijst.

Judoclub No-Hara, opgericht in 1976, had in alle opzichten een perfecte start: door de actieve Jongerenbond Gronsveld enerzijds en door het samenwerkingsverband BZN anderzijds, wisten bestuur en trainer zich

gesteund en bereikte de club de hoogste treden in haar bestaan. Niet alleen de recreatieve judosport, met een ledenlijst van om en nabij 100 judoka's, maar zeker ook de wedstrijdresultaten van No-Hara bereikten in de jaren '80 hun hoogtepunt. Judoka's uit Gronsveld en Rijckholt waren vaak geduchte tegenstanders bij toernooien, al dan niet in BZN-verband.

Budosport Zuid-Nederland (BZN) telde in 1984 zo'n 2000 leden. Judo-club No-Hara had toen ruim 90 leden en was zowat de enige judoclub van BZN die nog niet beschikte over uniforme kleding, afgezien van een embleem op de "judogi" (het judojasje). Omdat destijds toch wel aan zeker 10 toernooien per seizoen (succesvol) werd deelgenomen, wilde men natuurlijk niet achterblijven bij de andere clubs en kreeg No-Hara wedstrijdjacken en sporttassen.

Judobond Nederland zag de oprichting en de succesvolle groei van BZN met lede ogen aan, maar bleek op den duur de langste adem te hebben. In 1981 ging NJJA op in JBN en nadat eerst de karateafdeling van BZN zich had afgescheiden werd het samenwerkingsverband uiteindelijk in



20-jarig jubileum in 1996: Didier Hayen (links) denkt er het zijne van terwijl Maurice Kuipers klaar staat voor een wedstrijdje zaklopen. Naast hem Iris Nijssen en Johanna de Vries en achter hen Joost Vermeulen.

1987 opgeheven en sloten ook de meeste judoclubs zich aan bij JBN.

Om niet helemaal van het wedstrijdaspect van de sport te vervreemden, teerde Judoclub No-Hara aanvankelijk nog op de contacten die men van oudsher had, maar naarmate steeds meer clubs zich bij de Judo Bond aansloten, werd het steeds moeilijker om deel te nemen aan toernooien. De bij de Judo Bond aangesloten clubs mochten namelijk alleen leden van die bond bij toernooien toelaten. Omdat No-Hara nog steeds onderdeel was van de Stichting Jongerenbond Gronsveld werd met het bestuur van de stichting overlegd en werd besloten dat het gewenst zou zijn om als judoclub zelfstandig te gaan functioneren.

Op 26 oktober 1993 werd de zelfstandige vereniging Judoclub No-Hara opgericht en verliet de judoclub het vertrouwde nest om op eigen benen door het judoleven te gaan. In maart 1994 werd zij aangesloten bij de Judo Bond Nederland. Dat betekende zeker niet dat No-Hara toen een wedstrijdclub werd. Nog steeds richt de club zich op recreatie, zo nu en dan een toernooitje meepikkend voor de judoka's die dat wensen en er worden nog regelmatig andere activiteiten georganiseerd. Zo werd er in 1983 *gevoetbald* tegen de teams van "Dracula" en "Ko-Tani". No-Hara



25 jarig bestaansjubileum No-Hara 2001.

won dat toernooitje.

Anders dan anders waren ook de jubileumactiviteiten bij gelegenheid van het twintigste jubileumjaar in 1996: er kwam geen judomat aan te pas, maar de deelnemers genoten van een sport- en speldag na een spannende boswandeling met overnachting in De Blokhut. Toch weer even terug naar het vertrouwde nest? De rijk gevulde prijzenkast in de Blokhut getuigt van de bloeiperiode van de judoclub die na een moeilijke periode eind jaren '90 weer aan het opkrabbelen is. Met een ledenaantal van 35 judoka's, tegenover 20 leden in 1999, is No-Hara het jubileumjaar 2001 ingegaan met positieve verwachtingen voor de toekomst van de judosport in Gronsveld.

Jean Deliège

## Ich sjriéf mich

### Dingemans/Dinjens

Afgeleid van de vrouwelijke voornaam Dymphna. Verwante namen zijn: Dingemanse, Dingen, Dingen(n), Dingena, Ding(h)s en Dincq.

### Dupuits

Deze familie woonde in de 18<sup>e</sup> eeuw in Gronsveld. Een nazaat woont in Apeldoorn. In het Nederlands zou ze Van der Putten heten. De eerste Dupuits die in de parochieregisters van Gronsveld wordt vermeld is Hubertus die in 1665 in Gronsveld werd geboren en daar in 1745 stierf. Verwante namen o.a.: Dupuich, Dupuis, Dupuy, Dupou(y), Deput, Depue, Puis, Puche, Puech, Lepuc en Lpeut.

### Gerardu

Afgeleid van Gerard. De Germaanse vorm was Gerhard=sterk met de speer. Er bestaan een 50-tal verwante namen o.a.: Geerkens, Gerards, Gerckens, Geretse, Gerritse, Gerardi en Sceraert.

### Gielissen

Deze familienaam komt van de voornaam Gielis (Egidius=schildhouder, beschermer), een heilige die vroeger zeer populair was. Verwante namen zijn: Gilissen, Gelissen, Schils, Gielen, Jilisen en Gylsen.

### De Graaf(f)

Bij de verklaring van deze naam kunnen we kiezen uit twee mogelijkheden: 1. Het is een beroepsnaam: voorzitter van de schepenvank. 2. Hij kan wijzen op een dienstverband met een graaf. Verwante namen zijn o.a.: Graf(fe), de Greeve, Grevers, Legrève, Gref(en) en Schraven.

### Habets

Een typisch Limburgse naam die zeer veel voorkomt. Hij kan in verband staan met een boerderij, d'r Habet, (afgeleid van de Germaanse voornaam Habert (Hadebert), gelegen in Wijnandsrade. De bewoner heette

eerst d'r Habet, naderhand werd dit Habets. Ook in Gronsveld woonde in de 18<sup>e</sup> en 19<sup>e</sup> eeuw een familie Habets. Deze verhuisde in het begin van de 19<sup>e</sup> eeuw naar Heugem. Het is ook mogelijk dat de naam direct is afgeleid van het Germaanse "hathu-bertha"= schitterend in de strijd.

### Schoenmakers

Beroepsnaam: schoenmaker of schoenhandelaar. Verwante namen: Schoenmaeckers, Schoemacher, Schoemans, Schoumakers, alsmede de Duitse vormen Schuhmacher, Schubert, Schumann en Schuwirth.

### Schreyen/Schrijen

In verband staand met het Middelnederlandse werkwoord schreien = schreeuwen of roepen. Verwante namen: Schrije en Schreiden.

### Schroen

Afgeleid van het Middelnederlandse "schroden" en "schroder" dat kleermaker betekent. Verwante namen zijn: Schrooms, Schroos, Schrooyen en Schrayen. De familie Schroen komt al in 1580 in Eijsden voor en is daarmee de oudste Eijdsense familie. Goede tweede is de naam Walpot (eerste vermelding 1592).



## Semmeling

Waarschijnlijk afgeleid van de voornaam Semme met een verkleinvorm op -ling. -Ink, -ing zijn Saksische uitgangen. Verwante namen zijn: Semelijn, Simelijn en Semeelen.

## Simenon

Waalse vlevorm (koosnaam) op -on van de heiligennaam Simon. Verwante naam is Simonon.

## Simons

Afgeleid van Simon of Simeon. Van het tweede deel van de naam "mon" zijn de typische Limburgse familienamen Moenen en Moonen afgeleid.

## Slangen

Vervorming van de naam De Lang(he): bijnaam voor iemand met een grote gestalte.

## Wassenaar

In 1852 trouwt de uit Eijsden afkomstige Arnoldus Wassenaar in Rijckholt met Maria Elisabeth Caelen. Hij stamt af van de in 1707 geboren Paulus W(M)assenaar die als soldaat te Eijsden was gelegerd. In het register van de Nederlands Hervormde Gemeente van Eijsden wordt over hem vermeld: "Paulus Massener, soldaet onder het regiment van sijne coninglijke Hoogh. Den Croonprins van Pruysen, in garnisoen tot Namen, geboortig van Maastricht." Omdat de bruid woonachtig was in Eijsden, een gebied dat Staats was, en de bruidegom diende in een "protestants" regiment, moest er voor de dominee getrouwd worden, ook als het bruidspaar, zoals in dit geval, katholiek was. Naderhand volgde dan de katholiek huwelijksvoltrekking. In beide



huwelijksregisters wordt de naam gespeld als Massenaar. Alleen bij de doop van zijn drie kinderen heet de vader Wassenaar. Als zijn oorspronkelijke naam Massenaar is geweest (wat zeer waarschijnlijk is), is deze afgeleid van de bijnaam van iemand met een pokdalig gezicht. Verwante namen zijn: de Maseneer, de Maesenaar, de Masseneer, de Maeseleer.

## Weling

Afgeleid van Willin, vlevorm op -in van de Germaanse voornaam Willem. Verwante namen zijn Willens, Wyllinck, Wollens, Wolles en Wallens.

Over de verklaring van de familienaam Dupont in het vorige nummer stuurde Jo Purnot enige correcties en aanvullingen. De familie Dupont komt oorspronkelijk uit Cheratte (B). Het gezin Dupont-Colpen (Colpin) woonde niet in Gronsveld maar in Rijckholt. Willem (Guillaume) overleed in Rijckholt op 23 april 1724 en werd begraven in Gronsveld.

Gilles Jaspars

## Veilingklok

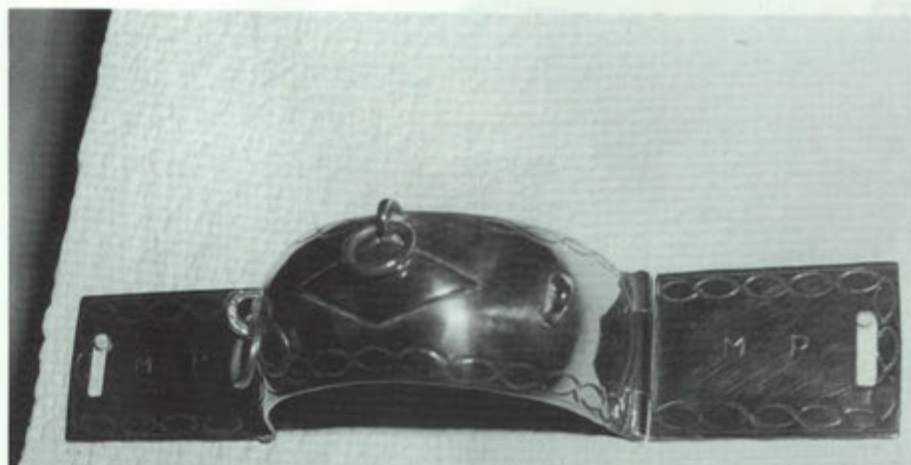
In het vorige periodiek heeft u kunnen lezen dat de collectie van het Streekmuseum nog steeds aangevuld wordt. Na de geslaagde restauratie van de apotheek van Dubois (Pinckers), werken we nu aan de inrichting van het veillokaal van de vroegere coöperatieve Veilingsvereniging Gronsveld, "de koperasie". De oorspronkelijke veilingklok, die gebruikt werd bij het afmijnen, willen we in de oorspronkelijke staat herstellen. In het technische gedeelte ontbraken enkele onderdelen. Gelukkig kregen we van de veiling in Margraten de ontbrekende onderdelen en twee banken waarin de kooplui zaten.

In het begin van de vorige eeuw kenden we in Gronsveld drie fruitveilingen: "de Koperasie", "Pëuze" en "Zjo Hoûbe". Sinds 2000 zijn we veilingloos. In het Streekmuseum kunt u binnenkort nog een beetje veilingnostalgie opsnuiven.

*Wat maog 't ziën?*

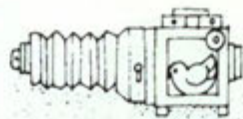


De twee afgebeelde voorwerpen uit ons vorige nummer zijn:  
 -een riekje om suikerbieten te rooien. In nr 4 van de 19<sup>e</sup> jaargang is ook zo'n riekje afgebeeld. Beide hebben dezelfde functie, maar zijn verschillend van uitvoering.  
 -een schopje om weegbree uit te steken.  
 Zijr Schrijnemaekers herkende beide gereedschappen en krijgt van ons een toepasselijke prijs.



We hebben ook weer een nieuw te raden voorwerp of, beter gezegd, een onderdeel ervan. Reacties naar Postbus 36, 6247 ZG Gronsveld of in de brievenbus van Rijksweg 92.

John van de Weerd, tel. 06-54670327



Augustus 1982. Piet van Oostrum.



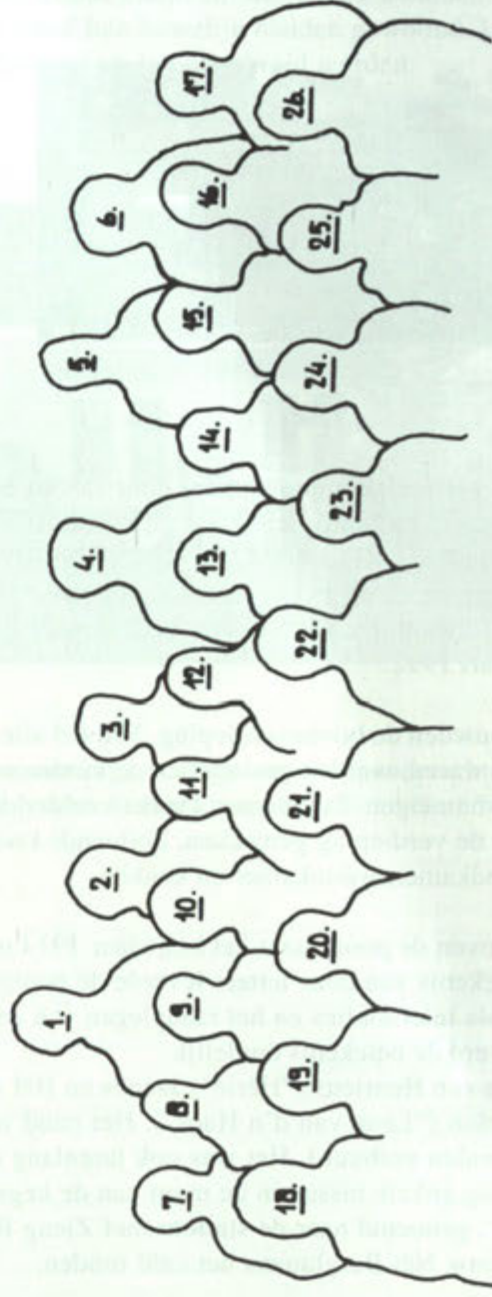
1962. Zaal van Café des Sports, v.l.n.r. Henri Goessens, Corrie Alberts (Goessens), Wallie van de Weerd, Toos Willigers (Van de Weerd), Monique Willigers (Martens), Harry Martens.



1953. V.l.n.r. Theo van de Weerd, (achter) Piet van den Boorn, Piet Kevers, Jean van Caldenborgh, Zjêf Goessens, Bèr Kevers.



Lagere school Gronsveld, 1982. 5c klas.



1 Meester Simon Habets 2 Dé Schols 3 Maurits Reiters 4 Harold Hayen 5 Hedwig Jorissen 6 Lydia Vaessens 7 Manon Houben 8 Yvette Huitschemakers 9 Zjuul Hesselaar 10. Hans Huynen 11 Simone Bessems 12 Maddy Scheepers 13 Richard Goessens 14 Wendy Nulens 15 Robby Dupont 16 Stefan Glöckner 17 Eliëtte Amory 18 Miranda Schrijnemaekers 19 Eric van den Boom 20 Rik Goessens 21 Joke Bronckers 22 Manon Miessen 23 Philip Steffens 24 Ronald van de Ven 25 Anouk Nijsten 26 Nicole Dormans.

## Geziën



De achtergevel uit het vorige nummer werd door slechts een enkeling herkend. Jan Dodemont en Marij Schoutese zijn sinds 1984 eigenaar van deze voormalige boerderij, Rijksweg 131. Nadat zij op 10 mei 1986 waren getrouwd, gingen zij op de bovenverdieping wonen. Beneden woonden Zjeng Dodemont en Nêt Beuken, de ouders van Jan. Zjeng overleed op 3 januari 1992.

Jan en Marij verbouwden de bovenverdieping. Vrijwel alle muren, die van leem en latten waren, werden gesloopt en de kinderen Jordy, Roy en Timo kregen ieder hun eigen slaapkamer. De hele zolder die boven de poort lag, werd bij de verdieping getrokken. Zodoende kwam er genoeg ruimte voor een badkamer, woonkamer en keuken.

Op de sluitsteen boven de poort staat het bouwjaar 1914 met de letters HJ en HH. De betekenis van deze letters leverde de nodige problemen op. Na verschillende telefoontjes en het raadplegen van een oude aflevering van Grueles werd de betekenis duidelijk.

HJ zijn de initialen van Henricus ("Hérie") Jacobs en HH staat voor zijn vrouw Helena Haesen ("Lena van d'n Haos"). Het pand werd in de loop der jaren diverse malen verhuurd. Het was ook jarenlang café. Onder de poort herinneren nog enkele nissen in de muur aan de kegelbaan van café "Bié de Sjef", genoemd naar de stationschef Zjeng Broers die samen met zijn vrouw Nêt Berghmans het café runden.

In het voorjaar van 1953 kochten Zjeng van Nölke en Nêt van de Beuk deze woning voor f 8000,-.

Met hun kinderen Leon, Marjo en Marie-José kwamen zij van "de Beuk", waar ze vanaf hun huwelijk hadden gewoond. Later zou hun gezin nog met Lutgard en Jan uitgebreid worden.



Ook al zou je het niet zeggen, als je onze volgende achtergevel bekijkt, dit huis heeft toch echt als bouwjaar 1861. Een betere hint kan ik hierbij niet geven.

Sjef Caris

# Van aal en nog get



## Rijmwoordenboek van het Gronsvelds op Internet

Hoewel wij er geen voorstander van zijn Sint-Nicolaas al in september te laten optreden, moeten wij u toch nu al attenderen op het verschijnen van een rijmwoordenboek van het Gronsvelds. Wellicht maakt u met Sinterklaas versjes in het Gronsvelds en vindt u het moeilijk om rijmwoorden te bedenken. Het rijmwoordenboek kan u daarbij helpen.

Zoekt u bijvoorbeeld een rijmwoord op "aal", dan treft u in het rijmwoordenboek een dertigtal rijmwoorden aan. (Bij sommige rijmklanken minder, bij andere meer.)

Het verschijnt niet in boekvorm; u kunt het enkel raadplegen via Internet. Het rijmwoordenboek is samengesteld door Gilles Jaspars en is op Internet gezet door Hub Fievez. Surf naar [www.gronsveld.com](http://www.gronsveld.com) of naar [www.gronsveld.demon.nl](http://www.gronsveld.demon.nl). Het boek is gratis te raadplegen. Veel succes bij uw Sinterklaasversjes in het Gronsvelds.

<b>saampe</b>	sjaampe(**)-traampe(**)
<b>aan</b>	daampe-kaampe-klaampe-kraampe-laampe-oetsjaampe-sjaampe-sjaampe-traampe bielmaan-daan-daovaan-devaan-duurgesjaan-gesjaan-jaan-meisterjaan- mossjelejaan-tutemaan-vaan-werkmaan-widdemaan
<b>aandel</b>	kaofmaandel-maandel-waandel(*)
<b>aander</b>	aander-veraander(*)
<b>aank</b>	aofgaank-aongaank-baank-bedwaank-blaank-daank-De Plaank(Pl.)-doedkraank- doergaank-draank-dwaank-flaank-gaank-gezwjaank-haardergaank-iéngaank- kérkezaank-kérkgaank-klaank-kraank-laank-mésjergaank-ómgaank-ómvaank- opgaank-plaank-raank-rögkesjtraank-sjaank-sjlaank-sjnòtsellelaank-sjtaank- sjterveskraank-sjtraank-treijplaank-úivergaank-vandiktebaank-Voégelzaank(Pl.)- waasplaank-weeldzaank-weendplaank-weenkelbaank-weerlaank-wejzaank-zaank
<b>aanke</b>	baanke-daanke-bedaanke-jaanke-kraanke
<b>aanker</b>	aanker-kaanker-moeraanker
<b>aans</b>	bekaans-belaans-daans(**)-fraans-gaans-glaans-kaans-kraans-laans-paans- pommeraans-roezekraans-sjaans-sjlòkpaans
<b>aanse</b>	daanse-fraanse-gaanse
<b>aansie</b>	érpelsvekaansie-kwietaansie-vekaansie
<b>aant/aand</b>	aofsjaand-avvendaant-baand-bèterhaand-bièderhaand-boételaand-braand-fabriekaant- fendaant-fezaant-florezaant-gebraand-gelaant-haand-hèrbraand-iémpezaant-kaant- klaant-kommersaant-komplesaant-laand-naovelskaant-naovenaant-oéliefaant- opsjaand-paand-penaant-pessaant-plaant-pròttesjaant-raand-ramplesaant-riskaant- serzjaant-sjikkelaant-sjtaand-sjtoetkaant-sjtraand-sökkertaant-taand-taant- toúwsjaand-traant-trammelaant-veerkaant-véldbraand-verbaand-véurhaand-waand- Waant(Pl.)-zaand
<b>aante</b>	asseraante-bejskaante-plaante(**)

## Microverfilming van het archief Von Törring Jettenbach

In het Staatsarchiv München bevindt zich het archief van de graven Von Törring Tettenbach. Een deel daarvan, het zogenaamde "Bestand Gronsveld", bevat naar schatting 80.000 tot 100.000 bladzijden die betrekking hebben op het graafschap Gronsveld en enige andere plaatsen in Zuid-Limburg.

De afstand van ongeveer 700 km naar München vormt een ernstige belemmering voor onderzoekers uit onze regio die het "Bestand Gronsveld" willen raadplegen. Daarom wordt dat hele bestand op microfilm vastgelegd.

Twee leden van de sectie Historie, Gilles Jaspars en Jacques van Rensch, plaatsvervangend Rijksarchivaris bij het Rijksarchief Limburg bereiden de verfilming ter plekke (in München dus) voor.

Nadat de verfilming, afhankelijk van de financiële mogelijkheden, is gerealiseerd, zullen de films in bewaring gegeven worden bij het Rijksarchief Limburg te Maastricht. Daar zijn voor iedere belangstellende de faciliteiten voor raadpleging beschikbaar.

Uiteindelijk zullen de films beschikbaar komen op CD-Rom, waardoor ze voor ieder op eigen PC te raadplegen zijn.

De redactie

# Kên d'r hön nog



**Herman Scheres**



**Anneke Purnot**

Hermanus Hubertus Scheres werd geboren in Neer bij Roermond op 19 mei 1913. Zijn ouders waren Louis Joseph Scheres, geboren 10 mei 1876 in Neer en Gertruda (Trûij) Hermans, geboren 17 maart 1877 ook in Neer. Louis was timmerman en Trûij dreef naast haar huishouden een winkeltje en café. Toen Herman vijf jaar oud was, kwam zijn vader bij een ongeval in de werkplaats om het leven en bleef zijn moeder met zes kinderen, en in verwachting van het zevende, achter. Er waren vrijwel geen sociale voorzieningen en men was dus afhankelijk van hulp van familie en vrienden. Zo kwam de kleine Herman bij een oom in Nijmegen terecht, die daar hoofd was van een lagere school. Herman doorliep de lagere school zonder problemen en zijn oom wilde hem verder laten studeren. Herman, die al die jaren dat hij in Nijmegen was, zijn vakanties in Neer bij zijn moeder had doorgebracht, stond nu voor een moeilijke keuze. Maar hij volgde zijn gevoel en besloot terug te gaan naar Neer en een eventuele vervolgstudie te vergeten. Dat betekende wel dat hij meteen aan de slag moest om wat geld binnen te brengen. Hij ging werken bij een bakker in Neer en later nog bij verschillende bakkers in de omgeving. In 1934, midden in de crisisjaren, verliet Herman, 21 jaar



*Trûij Scheres, moeder van Herman.*



*Sjo Purnot, vader van Anneke. Boven v.l.n.r. Annelie Olislagers, Maria Scheres, Inie Olislagers. Onder Carla Olislagers.*

oud, zijn geboortehuis en -streek voorgoed. Hij wilde zijn geluk gaan beproeven in het Maastrichtse waar hij meer kansen verwachtte dan in het afgelegen Neer. Hij kwam terecht bij een bakker in Meerssen en later nog bij bakkerij Slijchers in de Broekstraat in Gronsveld. In 1936 kwam Hermans broer Zjang, die ook bakker was geworden, eveneens naar het zuiden. Samen kochten ze het huis, Rijksweg 200 in Rijckholt, waar ze als zelfstandige bakkers aan de slag gingen. Toen de bakkerij goed begon te lopen, kwamen moeder Scheres met haar zoon Jo ook naar Rijckholt om in de bakkerij te wonen en te werken. Twee andere zoons bleven in Neer omdat ze daar werk hadden en de jongste, Mathieu, zat in Helden op het seminarie. Haar enige dochter was getrouwd en woonde in Geleen. In de oorlog woonden, in verband met een evacuatie, alle broers (zes) tijdelijk in Rijckholt bij hun moeder.



1954. V.I.n.r. Jo, Maria, Anneke, Jean, Irene, Herman, Ludo, Gertie.

Tijdens de septemberkermis van 1937 leerde Herman bij Frênske in de danszaal zijn toekomstige bruid kennen. Het was Anneke Purnot uit Rijckholt, geboren 6 januari 1918 in Rijckholt en het was liefde op het eerste gezicht. Anneke was de dochter van Joseph Hubertus Purnot, geboren 12 september 1881 in Rijckholt en Maria Elisabeth Gertrudis Doumen, ook geboren in Rijckholt op 15 april 1883. Anneke volgde de lagere school in Gronsveld en daarna huishoudschool Wijckerveld in Maastricht. Meestal reisde ze met de trein vanuit Gronsveld naar Maas-tricht en terug.

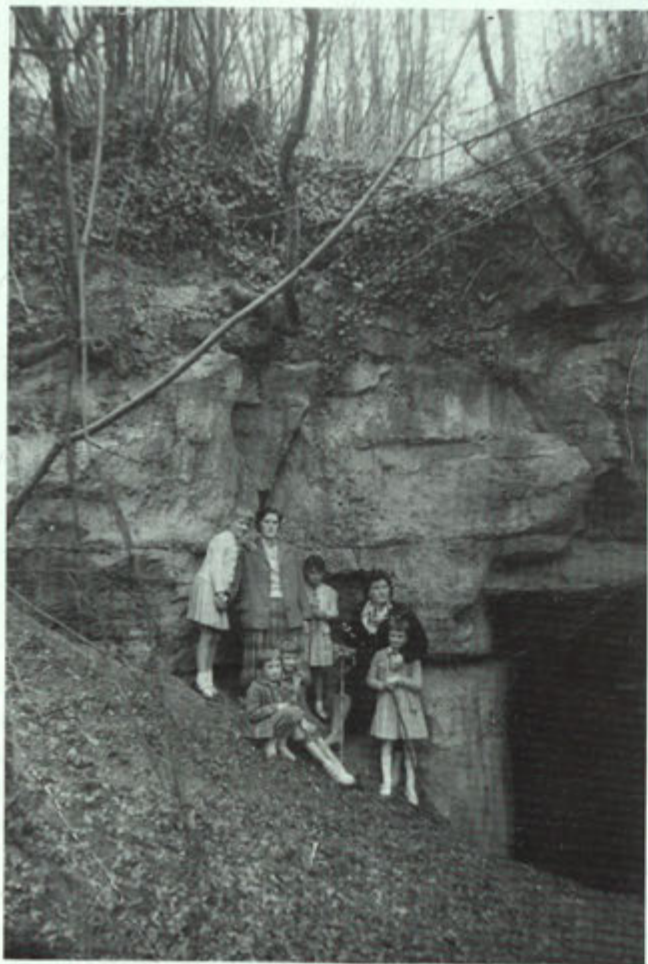


1959. V.I.n.r. Irene, Josje, Maria.

In het begin van de verkering had pa Purnot zijn twijfels, voornamelijk omdat de familie Scheres van elders kwam en het dus "vrème" waren. Na verloop van tijd gaf pa Purnot de strijd op en stemde in met het huwelijk. Herman en Anneke trouwden op 12 april 1939 in Gronsveld en gingen wonen in het stationsgebouw van Gronsveld. Anneke vertelde altijd dat ze moesten trouwen en dat was in zekere zin ook waar. Pa Purnot die bij het spoor werkte als seinwachter had een probleem. Hij kon namelijk worden overgeplaatst van Maastricht naar Gronsveld maar moest dan gaan wonen in de woning boven het stationsgebouw van Gronsveld. Maar ma Purnot wilde niet meer weg uit Rijckholt. Daarom moesten Herman en Anneke maar trouwen en de stationswoning betrekken. In 1940 werd hier hun oudste dochter Gertie geboren. In augustus 1940 stierf ma Purnot vrij plotseling en kreeg pa eervol ontslag bij het spoor, zodat hij voor zijn kinderen kon zorgen. Er kwam dus een andere seinwachter en het gezin Scheres moest vertrekken. Ze konden tijdelijk terecht in de getske in Rijckholt (nu Dominicanenstraat), een smal onverhard paadje langs het klooster naar het broek, in het enige huis dat daar stond, dat van Nikkela van Naor (Dormans). Hier werden in 1941 Jo en in 1943 Ludo geboren. Nadat Jo Scheres de bakkerij had overge-

nomen van Zjang en Herman, ging Herman in Maastricht werken bij banketbakkerij Pans en later nog bij bakkerij Castermans. In 1944 verhuisden ze weer naar Gronsveld en woonden tot 1948 in het huis van Pierreke Rëks (Raïke), thans Rijksweg 109-111. Daar werden Jeanke (leefde slechts twee maanden) en Jean geboren. Van hieruit verhuisden zij naar een woning bij het klooster in Rijckholt.

In verband met de grote woningnood na de oorlog was de voormalige schipperschool in het Dominicanenklooster, verbouwd tot drie woningen. In een daarvan woonden en werkten Herman en Anneke 16 jaar. Hier werden Maria, Irene en Josje geboren. Herman was intussen goed



± 1960. Bié de Daolekãomers. V.l.n.r. Maria, Trùjke Purnot, Irene, Anneke, Annielie Olislagers. Op de voorgrond Inie en Carla Olislagers.



Ingang Theetuin. Anneke met kinderen en enkele pensioengasten.



De Theetuin.

ingeburgerd in Gronsveld en Rijckholt. Hij sprak ons dialect zo perfect dat je niet kon horen dat hij uit Midden-Limburg kwam. Hij was jarenlang lid van de toneelclub als speler en regisseur. Hij kon elke rol spelen of dat nu de landloper was in Jutters Kerst, of de commandant van de luchtmacht of een van de Drie Koningen. Alleen komische rollen speelde hij niet, dat kon Jôp Heijnen veel beter, vond hij. Als er flink "gepuund" moest worden op het toneel, bijvoorbeeld met Marie van Math (van Bèrke), dan had Herman daar geen enkele moeite mee. Als daar wat roddel van kwam en door de vrouwen aan Anneke werd gevraagd of zij dat zo maar goed vond, gooide deze nog wat olie het vuur door te zeggen: "Dat ês nog niks, dat ês op de sèn, meh wat zich dao oonder afsjpeult, dat zuut gèine." Een andere glansrol van Herman was die van Sinterklaas. Jarenlang reed hij hoog te paard door Rijckholt en Gronsveld, toegejuicht door de jeugd, inclusief zijn eigen kinderen die hem nooit hebben herkend. Daarvoor speelde hij met Anneke dan eerst nog wat komedie alvorens van huis te gaan. Anneke mopperde dan in het bijzijn van de kinderen dat hij altijd moest werken als Sinterklaas kwam. Maar Herman zei dan dat kwam omdat hij nog heel veel speculaas- en taai-poppen moest bakken voor de Sint.



1960. V.l.n.r. achter Gerda van Mil, Ludo, Joke van Mil, Gertie, Ria Heijdra (Peeters), Irene. Voor Margriet Heijdra, Maria, Betty Lansbergen, Josje, ?.



± 1960. Haasjes op het Vrijthof. Boven Joke en Gerda van Mil. Onder Ria en Margriet Heijdra, Betty Lansbergen.



± 1960. V.l.n.r. Gertie, Zjêf Peeters, Zjêf Curfs, onbekend haasje, Herman, Anneke, Irene, Haj Caelen, onbekend haasje.



*Carnaval 1956, in de Theetuin. Nêt Naus en Anneke. Op de voorgrond Maria, Irene, Gertie.*

Het was in 1951. De crisis van de jaren '30 en de oorlog leken heel lang geleden en voor het eerst sinds mensenheugenis begon er iets van welvaart te ontstaan. Vrijwel iedereen had werk en er kwam betaald verlof voor iedereen. De eerste vakantiegangers bleven in eigen land en vooral Zuid-Limburg werd snel populair. Op kasteel Rijckholt werd een jeugdherberg ingericht en die zat in de zomer propvol. Het waren vooral jonge meisjes uit het westen die eerst per fiets en later met de fiets of trein naar Rijckholt kwamen. Anneke en Herman zagen wel brood in het snel

opkomend toerisme en begonnen in hun huis een pension. Om de snel groeiende stroom gasten, soms meer dan 50, aan tafel te kunnen plaatsen, werd er een flinke veranda gebouwd, die als eetzaal en als ontmoetingsruimte werd gebruikt. De veranda groeide uit tot ijssalon, restaurant en later nog tot café - biljart. In de tuin werden gezellige zitjes gecreëerd, gekleurde lampjes opgehangen en er kwam een echte jukebox; de theetuin was een feit. Het succes was voor een deel te danken aan het feit dat de voornamelijk jonge vrouwelijke toeristen, haasjes genaamd, de theetuin bezochten. Zij kwamen bij Anneke en Herman vooral omdat het om tien uur op het kasteel stil moest zijn. In de theetuin waren vooral populair: slaatjes, uitsmijters, frieten en de vermaarde was



*"Jutters Kerst" in de Harmoniezaal. Uiterst links Ludo, Marie van den Boorn, Herman, Sjêl Aarts, Jôp Heijnen.*

vleeskroketten van Herman. Ook koffie met Limburgse vlaai werd veel gevraagd. De vlaai bakte Herman zelf, in een eenvoudige oven in de keuken en vaak 's nachts. In de zomermaanden bakte hij wel 100 vlaaien per week. De Hollandse meisjes die op het kasteel logeerden, met wapperende zomerjurken door de streek fietsten en het jonge manvolk onrustig maakten, werden dus haasjes genoemd. Het kan zijn dat ze deze naam kregen omdat ze door de jongens van Rijckholt, Gronsveld en omstreken fel bejaagd werden. Feit is in ieder geval dat de jacht hevig

en tot laat in de avond duurde. Anneke schreef voor deze gelegenheid, "jachtvergunningen" uit op een bierviltje. Een aantal haasjes hebben hier de jager van hun dromen gevonden, zijn getrouwd en wonen hier nog steeds. Als de zomer voorbij was en de haasjes weer vertrokken waren, werden pension en theetuin gesloten. Alleen het café bleef het hele jaar geopend. Hier werden de biljartclub "de Veerbenders" en de carnavalsvereniging "de Sjnuffelerre" opgericht. Na 1960 kwamen er steeds minder toeristen naar Gronsveld en Rijckholt. Het buitenland, vooral Duitsland, Luxemburg en Italië werden snel populair. Herman en Anneke zagen geen toekomst meer in de theetuin en het pension. In 1964 namen zij "Café des Sports" in Gronsveld over. Door de vele verenigingen: voetbal, handbal, gym, biljart en tamboers, die in de zaal achter het café hun lokaal hadden, was er altijd wel wat te doen.

Voor Anneke was de Bronk, maar zeker de Grote Bronk, een zeer belangrijke gebeurtenis. Door haar vader, die "grenedeer" was geweest,



19 mei 1990, laatste verjaardag van Herman. V.l.n.r. Gertie, Irene, Herman, Josje, Maria.

werd zij vroeg ingewijd in de Bronk en alles erom heen en zij raakte er verknocht aan. Een hoogtepunt voor Anneke was dat zij in 1972 hofdame mocht zijn bij koningin Juliët van Door van Geelke (Schrijnemaekers). Haar liefde voor de Bronk beschreef zij in 1968 in een lyrisch gedicht. Herman zorgde altijd voor de kinderen als er Bronk was, zodat Anneke onbezorgd haar gang kon gaan. Anneke schreef ook een aantal toneelstukken (Kerststukken), die zijn opgevoerd in de zaal bij Zjêf en Trinêt van de Weerd en in bejaardenhuizen in de omgeving, natuurlijk onder regie van Herman. Zingen, dansen en wandelen waren haar overige liefhebberijen.

Omdat de gezondheid van Anneke achteruit was gegaan, zetten ze in 1968 een punt achter hun horecaloopbaan. Herman had inmiddels een baan als chauffeur bij de Coöperatieve Veiling van Gronsveld. Hun laatste jaren woonden ze in de Van Caldenborghstraat. Hier genoten ze samen nog van wat rustige jaren.

Op 10 juli 1985 is Anneke thuis, na maandenlang te zijn verzorgd door haar man en kinderen, overleden aan kanker. Ondanks haar ziekte heeft ze de laatste maanden intens genoten van het samenzijn met haar gezin. Na de dood van Anneke kon Herman zijn draai niet meer vinden; ze hadden het samen zo goed gehad. Een goed koppel, zij fantasierijk en doortastend, hij altijd vriendelijk en bereid haar te volgen. Op 12 augustus 1990 overleed Herman aan een hartaanval. Een veelzijdige opdracht was volbracht.

Maria Scheres

Wallie van de Weerd

interviews: Gemma Brouwers-Janssen

Copyright Stichting Grueles.

Secretariaat: Rijksweg 92, 6247 AK Gronsveld. tel. 043 - 4081575.

Abonnementen-administratie: Rijksweg 86 A, 6247 AK Gronsveld. tel. 043 - 4081662.

U kunt zich abonneren op ons tijdschrift door f 22,50 over te maken op Rabobank Gronsveld, rek.nr. 11.75.15.000 of Postbank 25 35 375 t.n.v. Stichting Grueles. Losse nummers f 6,75.

